

inko

**informatiegevende en
kontaktlegerende periodiek
van de fraters van utrecht**

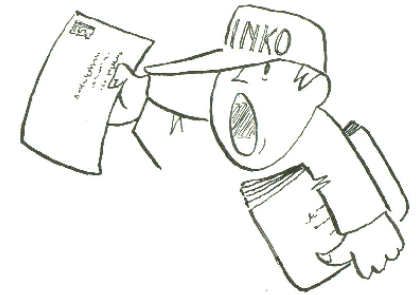

37^e jaargang

nummer 5

december 2014

VAN DE REDACTIETAFEL

U heeft het laatste nummer van de lopende jaargang in uw handen. We staan op de drempel van een nieuw kalenderjaar en dus ook op de overgang naar de volgende jaargang, de 38ste!

De redactie kijkt met voldoening terug op de aflopende jaargang en ziet met spanning de nieuwe tegemoet. In dit nummer nemen we afscheid van de serie over Nederlandse bedevaartsplaatsen en kijken alvast vooruit op het gaan schrijven over onze gemeenschap in de Tweede Wereldoorlog, vanwege het feit dat die in 2015 70 jaar geleden geëindigd is.

Het decembernummer van deze jaargang heeft bijdragen van de Algemeen Overste en van het Provinciaal Bestuur in verband met de komende feestdagen en de jaarwisseling, terwijl Wim Flapper s.d.b., een rijke kerstgedachte aanreikt en ook een kerstoverweging uit het Groningse zeer de moeite van het lezen/overwegen waard is.

Het overgenomen artikel over de kapel van het Gregoriushuis in Utrecht van de hand van Arjan den Boer, zal menigeen zeker met interesse lezen.

De overweging bij de Constituties, een eerbetoon aan Titus Brandsma en het al of niet gevolg van het aanroepen van de H. Antonius plus het Driekoningenvers van Theobaldus maken deze aflevering van INKO tot een waardig sluitstuk van deze jaargang.

Veel leesgenoegen, al of niet onder de Kerstboom.

□

EEN GEZEGEND KERSTMIS EN NIEUWJAAR

Namens het PBN wil ik alle lezers en lezeressen van ons tijdschrift INKO, waar ook ter wereld, een gevoel van vreugde wensen bij het te verwachten Kerstfeest in 2014 en veel voorspoed in het nieuwe jaar 2015. Het Nieuwe Jaar is door Paus Franciscus uitgeroepen tot het *JAAR VAN DE RELIGIEUZEN*. Van 29 november 2014 tot en met 2 februari 2016 staat deze periode in het teken van het Godgewijde Leven. Het logo geeft aan waar het in dit jaar op aan komt. Er zijn de volgende drie doelstellingen:

1. de dankbare herinnering aan het recente verleden
2. de toekomst met hoop omarmen
3. het heden met passie te beleven.

**EVANGELISCH, PROFETISCH,
HOOPVOL**

HET GODGEWIJDE LEVEN IN DE KERK VANDAAG

Evangelie, Profetie, Hoop, deze drie woorden benadrukken sterk de identiteit en de idealen van het godgewijde leven, zoals het beleefd wordt in de Kerk als volk van God.

Evangelium: hiermee wordt de fundamentele regel van het godgewijde leven aangeduid in het volgen van Christus, zoals het Evangelie het voorhoudt als “een levende herinnering aan de wijze waarop Jezus leefde en handelde”.

Prophetia: verwijst naar het profetisch karakter van het godgewijde leven dat zich als een speciale vorm van deelname aan het profetisch ambt van Christus, die de Heilige Geest aan heel het volk van God meedeelt. Deze opdracht komt tot uitdrukking in het aanklagen van al wat tegen Gods wil ingaat en in het verkennen van nieuwe wegen om het evangelie toe te passen op de geschiedenis met het oog op het Rijk van God.

Spes: De Hoop laat de culturele en sociale kwetsbaarheid zien, want in onze wereld schijnen de voetsporen van God vaak niet meer te worden gezien. Het godgewijde leven heeft een permanente eschatologische opdracht: de geschiedenis door getuigen dat de hoop uiteindelijk in vervulling zal gaan en de verwachtingen richten opdat het Koninkrijk reeds nu onder ons komt.

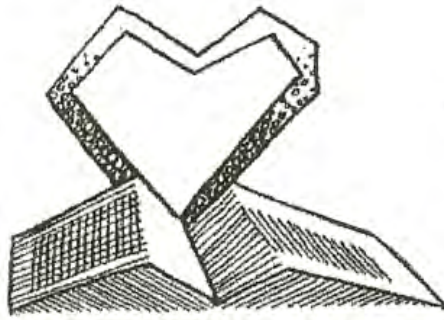
Met deze woorden heeft Paus Franciscus de start gegeven aan het JAAR VAN DE RELIGIEUZEN.

Moge Kerstmis en het komende jaar op deze wijze in ons hart een plaats vinden, maar ook in onze gemeenschappen en in onze families samen met eenieder waarmee wij ons leven delen.

Gezegende Kerstdagen en een heel goed en inspirerend Nieuwjaar, u toegewenst door het Provinciaal Bestuur Nederland en de stafmedewerkers.

□

Frater Wilfried van der Poll, Provinciale Overste.

Overweging bij de Constituties

artikel 63

*Ook Maria is, door haar wijze van bidden,
voor ons een inspirerend voorbeeld.
Het evangelie toont ons haar als gelovige
en laat ons zien hoe zij bidt,
hoe zij het leven zelf tot gebed maakt.*

*Onbevangen staat zij open
voor Gods wonderbare werken.
Gods boodschap voor haar persoonlijk
brengt haar echter in verwarring;
Gods voornemen is voor haar onbegrijpelijk.
Maar Maria blijft ontvankelijk
en geeft zich in dienstbaarheid
vertrouwvol over aan de God van haar leven.*

*Het leven van haar zoon brengt voor Maria
voortdurend nieuwe duisterheden mee,
maar zij blijft gelovig trouw aan Jezus en zijn zending
en daarmee trouw aan haar eigen roeping en zending.
Alles bewaart zij in haar hart
en overweegt het bij zichzelf. (vgl. Lc. 2: 19+51)*

DE TWIJFEL IS INHERENT BIJ DE MENS, OOK BIJ HET GELOOF!

De twijfel is inherent bij de mens, ook in ons geloof. Reeds op de eerste bladzijden van de bijbel zien we hoe de mens in twijfel vervalt en zich laat meeslepen met de voorstellen van de verleider. Het gaat onmiddellijk over die fundamentele twijfel in de vraagstelling of God wel degelijk de God is van wie we alles mogen verwachten. Het klinkt zo herkenbaar: “Heeft God werkelijk gezegd dat je van geen enkele boom in de tuin mag eten?” (Gen. 3, 1). Met een list wordt de twijfel in het hart van de mens gezaaid. Eenmaal deze vraag beantwoord, zal een andere vraag komen, tot de mens tot de verloochening komt van zijn echte relatie met God en zelf god wil worden. Hier ontstaat de fundamentele twijfel die de macht en de goedheid van God in twijfel trekt tot het bestaan zelf van God.

Vandaag zitten velen vast in deze fundamentele twijfel, en doen ook geen inspanning meer uit deze twijfel op te staan, de twijfel nog als twijfel te blijven beschouwen. De twijfel verdwijnt en heeft plaats gemaakt voor het relativisme, de onverschilligheid, het volledige ongelooft, het laten verdwijnen uit ons leven van alles wat met God te maken heeft. Het is de twijfel die ontstaat rond de vraag of God, die bestaat, ook effectief tussenkomt in ons bestaan. Of Hij met de mens bekommerd is en Hem op bijzondere wijze nabij kan zijn. Is het de God van de filosofen diegene die bestaat en alles in gang heeft gezet maar die zich voor de rest met de mens niet meer inlaat? Hij laat het gebeuren.

In het Oud Testament openbaart God zich juist als iemand die met de mens wel begaan is. Het antwoord aan Mozes is tekenend en richtinggevend: “Ik zal u bijstaan” (Ex. 3, 12). “Want ik heb de ellende van mijn volk in Egypte gezien, de jammerklachten over hun onderdrukkers gehoord; Ik ken hun lijden” (Ex. 3, 7). God die zich hier voor het eerst laat kennen als een medelijdende God, een

God die pijn heeft wanneer de mens pijn heeft en die persoonlijk tussen beide wil komen. Tijdens de tocht doorheen de woestijn, die lange bezinning voor het volk, onthult God zijn geboden, geeft Hij antwoord op de twijfels die leven bij het volk, geeft Hij zekerheid door een kader van de wet in het hart te prenten.

Het zou nu een verkeerde conclusie kunnen worden te denken dat ieder die gelooft, geen twijfel meer zal kennen. De twijfel is fundamenteel en existentieel in ons leven en wordt overwonnen door het geloof. Diezelfde twijfel kan ons geloof ook versterken. Dat hebben heiligen als Moeder Teresa van Calcutta, Teresia van Lisieux en de Pastoor van Ars meegemaakt. Ze gingen met een groot geloof doorheen een donkere nacht, ze gingen zelfs fundamenteel twijfelen, maar weigerden aan deze twijfel het laatste woord te geven. Daardoor juist werd hun geloof uitgezuiverd, werd het puur geloof. Mozes mocht van God horen dat hij het wel zou kunnen, en dat God hem ook zou helpen. Hij zou hem de goede woorden in de mond leggen waarmee hij de farao zou kunnen overtuigen het volk Israël te laten vertrekken uit Egypte.

We komen hier aan een tweede element, misschien nog belangrijker dan het eerste. We kunnen voelen dat onze mogelijkheden beperkt zijn, dat onze twijfels groot zijn, steeds moeten we blijven vertrouwen dat God er is die onze inspanningen aanvult, sterker nog, die aan de oorsprong ligt van onze inspanningen en deze eigenlijk uitvergroot. God verwacht van ons dat kleine stapje, en dit vult Hij aan met zijn overgrote genade. Dat kan ons een enorme rust geven, een diep zelfvertrouwen dat we het uiteindelijk toch wel zullen aankunnen, maar ook dat we het allemaal zelf niet hoeven te klaren. Neen, we hoeven de hele last van de wereld niet op onze schouders te nemen. Ik ben altijd getroffen door die tekst van Teresia van Avila die mij juist het tegenovergestelde bijbrengt: “Laat niets je verontrusten, niets je afschrikken, alles gaat voorbij; God verandert niet. Het geduld verkrijgt alles. Wie God bezit heeft niets te kort. God alléén is genoeg”. God stijgt

inderdaad boven onze grootste twijfel uit. Dat toonde Moeder Teresa van Calcutta en vele anderen door ondanks de geestelijke duisternis en verlatenheid die haar teisterde niets anders te doen dan Gods liefde uit te stralen. We zouden bijna kunnen zeggen dat alleen nog Gods genade in haar zichtbaar was, de rest was duisternis. Ze had aan God alle ruimte gegeven in haar twijfel Hem tot zekerheid te laten worden

Er zijn geen zekerheden meer, horen we wel eens zeggen. Het wordt bon ton om de twijfel als het ware te cultiveren. Dat kan onze houding niet zijn en niet worden wanneer we ons leven blijven uitbouwen op God en God alleen. Het is deze geloofs-zekerheid die we met anderen mogen delen, anderen mee mogen aanmoedigen en op weg zetten. In de aanmoediging van de ander zullen we zelf aanmoediging mogen ontvangen. Het wordt wederkerig!

□

*Voorhout, 14 oktober 2014
Drs. Alfons Kroese o.c.d.*

HET JAAR 2015 INGAAN

Een jaar is al weer bijna voorbij en het nieuwe jaar komt er al aan. Veel zaken zijn ons al gepasseerd, wie zal ons zeggen welke goed of misschien zelfs slecht waren. Voor een deel is ons gebed misschien reeds verhoord en voor een ander deel nog niet. Er zijn problemen reeds opgelost, maar er zullen ook problemen zijn die steeds terugkomen.

Onze levensreis kent genoeg uitdagingen, sterker nog, we kennen ook de zekerheid dat we ondanks alles kunnen vertrouwen op de persoon van Jezus Christus. Door Hem moeten we inderdaad onze levensreis in het goddelijk licht laten schitteren in de wereld, vanwege de menswording van Jezus Christus. Wij moeten allen God danken voor de genade die wij al door Hem ontvangen hebben in het afgelopen jaar, en deze dank uitgedrukt in een houding waarmee iedere frater wil laten zien dat hij behagen schept in Hem.

Als antwoord op de uitdagingen van de kerk en de wereld, zijn wij geroepen om het woord van God uit te diepen, evenals de spiritualiteit van de Congregatie en het charisma van Mgr. Andreas Ignatius Schaepman.

In het licht van het bovenstaande zijn wij verplicht aandacht te geven, aan:

1. Het nieuwe jaar beginnen, er menswaardig midden in gaan staan en het overdekken met geloof en vertrouwen op sociaal, economisch, politiek en cultureel opzicht. Wij kunnen een nieuwe stimulans geven door te streven naar een vernieuwend hart dat verlicht. Laat ons hart opnieuw stralen, in samenhang met onze houding tegenover de medemens. Wij doen dit door te laten zien hoe de houding van Jezus Christus is tegenover ons: Jezus is goed voor iedere mens, een aanwezige deugd voor iedereen, zonder onderscheid.

2. Wij geven een definitief antwoord op de veranderingen in wereld en kerk door genoeg moed en flexibiliteit te tonen:
  - a. Moed ten opzichte van de structuur van het congregatiebestuur door oprecht de afloop van de beslissingen te aanvaarden, in het besef dat de komende structuur zal passen bij de situatie van dit moment.
  - b. Accepteren van een beslissing gebaseerd op eerlijke beoordelingen die verantwoordelijk zijn als basis voor het programma voor het opnemen van kandidaat-fraters in Kenia.
3. Wij bouwen een leven op in broederschap, door dit te delen in gemeenschappen of provincies.
4. Wij streven naar versoberen van ons leven als antwoord op de geestelijke en stoffelijke behoeften in de reële situatie van onze cultuur. Wij beseffen dat persoonlijke keuzes en de behoeften van de gemeenschap ook invloed hebben op het geheel van de Congregatie.
5. Wij streven naar evenwicht tussen contemplatie en actie.
6. Paus Franciscus heeft het jaar 2015 uitgeroepen tot het Jaar van het Godgewijde Leven (Year of Consecrate Life). Allen die betrokken zijn bij het Jaar van het Godgewijde Leven worden door Paus Franciscus uitgenodigd, wij als frater van Onze Lieve Vrouw van het H. Hart, volgers van Schaepman ("Schaepmanisten"), om opnieuw te leven in trouw aan onze roeping door God. Ons worstelen als kloosterling, met alle uitdagingen daarbij, vormen een genade van God aan ons. Samenwerking onder ons in groeiende wederkerige solidariteit is hopelijk de basis voor een gezamenlijke zorg. Zonder de wederkerige houding van samenwerking kunnen ontwikkelingen zelfs leiden tot een ramp met een uitermate groot verlies van een deel van onze Congregatie.

De belofte van God aan Zijn gemeenschap – die wij zijn ingetreden – is blijvend van kracht. De Heer geeft voortdurend een vredesplan dat voorspoed aan eenieder zal geven. En daarom moeten wij

echt terugkeren van onze weg van het kwaad. De Heer zal ons een nieuw hart en een nieuwe geest in ons leven geven. De Heer zal ons dit vermogen geven, zodat wij trouw kunnen leven overeenkomstig de wil van de Heer.

De zekerheid van een nieuw hart en een nieuwe geest moet blijken door houding en daad passend in ons leven, om in samenhang met de Heer verder te groeien en Zijn woord werkelijk ter harte te nemen. Dit heeft een buitengewone invloed op ons leven. En in het nieuwe jaar 2015 verlangen wij allen er ook naar om te zien hoe de beloften van de Heer vervuld worden als antwoord op voldoende gebed. Problemen kunnen dan verdwijnen en dat is onze wens dit te verkrijgen van de Heer.

Tot slot zeg ik: “Alle goeds voor uw levensreis in het nieuwe jaar 2015”, een tijd van genade van de Heer, ons gegeven om Zijn liefde te vinden en samen te delen als gave op onze gezamenlijke levensreis.

Malang, december 2014.

Gegroet in de zegen van de Heer.

□

Fr. Venansius Edi Budi Santosa BHK,
Algemeen Overste.
Vertaalbureau “De fazant”

Frater Venansius in Javaanse traditionele kleding. Bij deze gelegenheid was hij getuige bij de bruiloft van zijn nicht in de Santa Theresakerk in Balikpapan (Borneo).

ONZE LIEVE VROUW VAN AMERSFOORT

In de afgelopen twee jaargangen hebben we diverse bedevaartsplaatsen beschreven. Deze keer blijven we vrij dicht bij huis en het gaat over een stad waar we vroeger ook een huis hebben gehad: het St. Jorishuis aan de Weversingel. We behoorden toen tot de parochie van de H. Franciscus Xaverius aan 't Zand.

Voor een aantal medebroeders zal het onderstaande verhaal zeer bekend voorkomen. Ook door de Zusters van O.L.Vrouw van Amersfoort aan de Zuidsingel en de congregatie waarvoor onze medebroeder fr. Erik al jaren werkt, heeft deze Maria ook iets bekends.

De redactie hoopt met deze artikelenserie menigeen leesgenoegen te hebben verschaft. Het zijn vaak dierbare herinneringen aan vervlogen tijden. Met dit artikel over bedevaartsplaatsen in Nederland beëindigen we deze serie.

Beeld van een beeld

Heel bescheiden, achter de tweede zware pilaar rechts in de St. Franciscus Xaverius Kerk op 't Zand, staat een klein eikenhouten beeld van Maria. Het is eeuwen geleden vervaardigd door een Rijnlands kunstenaar. Maria draagt haar Kind op de rechterarm - in de beeldende kunst een vrij unieke weergave. Die twee staan daar stilletjes, in de warme ochtendzon zich koesterend - Ex oriënte lux (*uit het oosten komt het licht*). De tand des tijds heeft hier en daar z'n sporen in het snijwerk nagelaten.

Maar het is goed zo. Ze hoeft even niet zo prominent aanwezig te zijn als haar prachtig gerestaureerde evenbeeld, de Onze Lieve Vrouwetoren. Trouwens, die bescheidenheid is haar sieraad, want zelf is ze ook maar de - overigens waardige - plaatsvervangster van het oorspronkelijke Lieve Vrouwe-beeldje dat ooit in de beek buiten de stad werd gevonden. Dat originele beeldje, helaas in de loop der eeuwen geheel verpulverd, vormt de inhoud van een

klein pakketje dat nu in de Oudkatholieke St.-Joriskerk in een kostbaar schrijn wordt bewaard.

Historie vanaf 1444

Het verhaal van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort begint in 1444. Een jonge vrouw, op weg om in te treden in een van de Amersfoortse kloosters, schaamt zich om - een van huis meegekregen "simpel" Mariabeeldje - mee in het klooster te nemen. - "Met onbedagtsaemheyd" werpt ze "hetzelve Beeldeken" in de Beek waar het, na wonderlijke dromen, door een Amersfoortse vrouw wordt gevonden.

En reeds direct na het vinden, doen zich zoveel wonderlijke zaken voor, dat een waardige plaats voor het beeldje wordt ingeruimd in een kapel, die toen op het huidige Lievevrouwe Kerkhof stond. Zeer veel wonderen worden opgeschreven in een Mirakelboek. Twee afschriften van deze kroniek - bezit van de twee katholieke buurkerken aan 't Zand - bevatten zo'n 550 vermeldingen. De toestromende pelgrims, zelfs van over de Nederlandse grenzen, kregen in de week voor Pinksteren de gelegenheid deel te nemen aan omvangrijke processies, genezing voor hun kwalen en zorgen af te bidden en hun giften af te dragen die de bouw van de Onze Lieve Vrouwe toren mogelijk maakten.

Het beeld in de SFX-kerk

Maar ook het beeldje dat hier nu staat, kent een eigen historie. Het zou bij de beeldenstorm bij het plunderen van de St.-Joriskerk voor verdere vernieling behoed zijn door het van een spelende jongen te kopen.

Eeuwenlang is het al familiebezit en nu dus in bruikleen gegeven om te dienen als centrum van de verering van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort.

De Vrouwevaart

Nog zo'n centraal gegeven in deze Mariadevotie is de stille bidtocht: "de Vrouwevaart" die jaarlijks op de zaterdag na Hemelvaart

's morgens om half acht begint. Het is een eigentijdse voortzetting van die middeleeuwse vieringen.

Naar: M. Lindeman, in De Zandloper mei 1998

DE VROUWEVAERT

Het is een oude Amersfoortse traditie dat op de zaterdag na Hemelvaart een stille omgang wordt gehouden ter ere van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort.

Deze stille omgang is een verre echo van de bloeiende bedevaart die sinds 1444 bestond ter ere van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort.

De toren aan het Lieve Vrouweplein is de tastbare herinnering aan die tijd. Deze toren hoorde bij een kapel toegewijd aan Maria. De kapel is niet meer. De contouren van deze kapel vindt u nog terug in het plaveisel van het Lieve Vrouweplein.

Tegenwoordig is de stille bedetocht een gezamenlijk initiatief van het Gilde van Onze Lieve Vrouw van Amersfoort, de parochie St. Franciscus Xaverius én de parochie van de H. Georgius (Oud Kath. Kerk).

Leo Ruitenberg

NOSTALGIE EN PRACTISCH

Vanmorgen opende fr. Wilfried zijn mailbox en vond daarin een bericht van Arjan den Boer, bevattend een artikel over “onze” kapel in het St.-Gregoriushuis in Utrecht. Een zeer interessant artikel met mooie foto’s. Met toestemming van de publicist kunt u er via INKO van mee genieten. Over de publicist stond het volgende erbij vermeld:

Utrecht staat vol met vergeten gebouwen: markante panden uit een ver of recent verleden waar iedereen zomaar aan voorbij loopt. Rondleider, publicist en monumentenfreak Arjan den Boer vestigt elke maand in tekst en beeld de aandacht op zo’n gebouw. Het liefst kijkt hij er ook binnen.

Voor onze publicatie zijn enkele foto’s er apart bijgezet en niet in de tekst blijven staan. Daar o.i. de voorstellingen bekend zijn, hebben we de meeste onderschriften weggelaten. Het artikel is ongewijzigd overgenomen.

Zeist, 19 november 2014

Leo Ruitenberg

KAPEL VAN HET GREGORIUSHUIS: WONING ALS OPLOSSING VOOR ONTKERKELIJKING?

17 nov. 2014, Arjan den Boer

De woonkapel van het Gregoriushuis heeft in vele architectuur-tijdschriften in binnen- en buitenland gestaan. Toch zullen de meeste Utrechters het gebouw niet kennen, vooral omdat het vanaf de straat eigenlijk niet zichtbaar is. De kapel uit 1922 staat op het binnenterrein van het Gregoriushuis aan de Herenstraat. In 2005 verlieten de ‘fraters van Utrecht’ dit klooster en werden er appartementen van gemaakt. Ook de kapel werd woning, fraai verbouwd door Zecc Architecten. Momenteel staat de kapel weer te koop.

Interieur van de woonkapel aan de Herenstraat 4k (foto: huidige bewoners)

Respect

Bij de verbouwing in 2007 zijn de architecten met respect voor het gebouw te werk gegaan. Ze hebben vooral veel wit gemaakt - de wanden en het houten dakgewelf - wat een modern en tegelijk sacraal resultaat geeft. Verder hebben ze maar twee grote ingrepen gedaan. De eerste is een losstaand, bijna zwevend entresol met glazen balustrades. Ook brachten ze achterin het koor een groot raam aan om het contact met de stad te leggen. Het heeft een Mondriaan-achtige indeling die contrasteert met het rijk gedecoreerde glas-in-lood.

Huiselijk

Wonen in een kerk klinkt niet erg huiselijk. Het vele wit en de grote hoogte wekken op foto's misschien een kille indruk. Als je de kapel binnenkomt vallen de grootte en de leegte eigenlijk erg mee. Het was dan ook een kloosterkapel, lang niet zo groot als een parochiekerk. Deze woonkapel is van huiselijker formaat dan de Jacobuskerk aan de Bemuurde Weerd, die ook door Zecc Architecten tot woning is verbouwd. In de avondschemering, wanneer het laatste zonlicht door het glas-in-lood valt, hangt er een warme sfeer in de kapel.

Geschiedenis

De fraters van Onze Lieve Vrouw van het H. Hart woonden sinds 1873 in het Gregoriushuis. Fraters zijn geen priesters maar ongehuwde broeders die hun leven aan hun katholieke geloof wijden. De Utrechtse fraters hielden zich bezig met onderwijs: ze gaven les op katholieke scholen en gaven lesmateriaal uit.

Nadat de fraters het Huis Loenersloot aan de Nieuwegracht gekocht hadden kon in 1922 een grotere kapel gebouwd worden, deels op het nieuwe terrein, deels op resten van de oude kapel. Architect was - zo blijkt uit de bouwtekening - Alphons Dirkse uit Arnhem, specialist in houtconstructies. Hij werkte samen met de gereformeerde(!) kerkenarchitect Rotshuizen.

Eigenlijk is het een multifunctioneel pand. Onder de kapel ligt nog een volledige verdieping, oorspronkelijk met scheikundelaboratorium en tekenlokaal. Het hoge bakstenen gebouw heeft een leidak met een klein torentje. Het puntdak is aan de binnenzijde afgerond met een houten paraboolgewelf. Dat die vorm in de mode was blijkt wel uit de hal van het postkantoor op de Neude, in dezelfde jaren gebouwd.

De kapel was primair bedoeld voor de fraters zelf, maar via het onderwijs hadden zij veel contact met de buitenwereld. Er vonden regelmatig huwelijksvoltrekkingen plaats van oud-leerlingen. De missen werden ook bezocht door buurtbewoners en andere

belangstellenden. De rol van de fraters in het onderwijs raakte eind 20e eeuw achterhaald en de kloostergemeenschap vergrijsde. In 2005 verhuisden de laatste vijftien fraters – fraai vereeuwigd door Ruben Lundgren – naar De Bilt.

Ramen

In de tot woning verbouwde kapel vormen de kleurrijke ramen de meest opvallende herinnering aan het verleden. Ze steken mooi af tegen de witte wanden en worden extra benadrukt door inkepingen in het dakgewelf. De ramen werden in 1922 gemaakt door de Utrechtse glazenier Henricus Kocken. Hij maakte ook de ramen van de Martinuskerk aan de Oudegracht (nu appartementen) en de oud-katholieke Gertrudiskerk.

Kocken was lid van het Bernulphusgilde, een 19e-eeuws genootschap voor katholieke kunst en architectuur dat zich na 1910 openstelde voor nieuwe kunststijlen. Kocken werd beïnvloed door Johan Thorn Prikker, de bekendste glaskunstenaar van het expressionisme. Waar diens ramen steeds abstracter werden bleven die van Kocken wel figuratief.

De ramen geven de kloostergeloften weer (kuisheid, gehoorzaamheid, armoede) en de ‘liefdewerken’ van de kloostergemeenschap. Dit gebeurt aan de hand van bijbelse taferelen en heiligenlevens. Zo staat de kribbe van het kerstverhaal voor armoede, en Christus die ‘Laat de kleinen tot mij komen’ predikt voor het onderwijswerk van de fraters. Er zijn ook twee kleine ronde ramen: boven het koor van Christus met het Heilig Hart, en achter het orgel van de harpspelende Koning David.

Altaar

Op de muur achter het koor, waar het altaar stond, bevindt zich een met reliëfs versierde boog van zandsteen. Net als het dakgewelf heeft het een parabolvorm. Afgebeeld is een 14-koppig engelenkoor waarvan de leden zichtbaar in vervoering verkeren. De beeldhouwer was wellicht Steph Uiterwaal, net als Kocken een van de vernieuwers van het Bernulphusgilde.

Het altaar zelf bevindt zich niet meer in de kapel, maar is wel bewaard gebleven. Het dateert uit 1951, toen de kapel werd heringericht. Het altaar bestaat uit een keramisch reliëf, tabernakel en kruisbeeld. Het werd gemaakt bij het keramisch atelier St. Joris in het Limburgse Beesel, naar ontwerp van de veelzijdige pater-kunstenaar Michaël van Helvert van de abdij van Berne.

Het altaar is bij de verbouwing tot woning overgedragen aan de Stichting Beesels Keramisch Erfgoed. Die wil het graag herplaatsen in een kerk, maar dat is nog niet gelukt; wel wordt het af en toe tentoongesteld.

Orgel

Het orgel is nog wel aanwezig en wordt soms zelfs bespeeld door (gasten van) de bewoners. Het werd gebouwd door de firma Verschuieren uit Heythuysen als opus 246. Het kreeg een elektrisch pneumatisch systeem, twee klavieren en een vrij pedaal. De plechtige inwijding was op palmzondag 1951 door Ben Kok, de organist van de Martinuskerk.

Voorbeeld?

Door vergrijzing en ontkerkelijking komt steeds meer religieus erfgoed leeg te staan. De Ludgerusparochie heeft aangekondigd dat in 2015 vijf Utrechtse kerken gaan sluiten, waaronder de Josephkerk aan de Draaiweg. De kapel van het Gregoriushuis laat zien dat met behoud van originele elementen een transformatie tot modern woonhuis mogelijk is. Deze aanpak is vooral geschikt voor kloosterkapellen, zoals die van het Franciscanessenklooster - later zorgcentrum - aan de Kanaalstraat. Een woonbestemming is minder geschikt voor de grotere parochiekerken, die opgedeeld zouden moeten worden in meerdere appartementen. Dat is wel gebeurd met de Martinuskerk aan de Oudegracht, wat ten koste ging van de ruimtelijke beleving. Maar alles is natuurlijk beter dan leegstand of sloop.

□

TITUS BRANDSMA

Omstreeks begin februari 2013 beëindigde ik een noveengebied ter ere van Titus Brandsma.

De vraag aan hem was, komt mijn oudste dochter nog eens terug in Nederland wonen.

In de stilte kreeg ik het latijnse woord “laetare” te horen, hetgeen betekent “verheugt U”.

Een paar dagen voordat het zondag “Laetare” zou worden, kregen we het blijde nieuws per telefoon te horen dat onze wens bewaarheid is.

Met dank aan Titus Brandsma.

*Fam. J.H. Nichting
(Corry)*

WIE HEM WÉL ONTVINGEN.....

is het begin van die prachtige zin uit het Johannes evangelie: ‘Wie hem wél ontfingen, die heeft hij het vermogen gegeven om kinderen van God te worden’

Die woorden haalt Marika Meijer aan in haar overweging van 25 december 2013 in de Pepergasthuiskerk van Groningen.

Zij is drie jaar als theologisch medewerkster verbonden geweest aan het Centrum voor Zingeving en Spiritualiteit dat 25 jaar geleden mede door de Fraters van Utrecht werd opgericht in de Moesstraat 20, Groningen. Het bestuur van de fraters gunden haar een deel van haar toelage gedurende de periode van deze drie jaar.

Haar overweging.

Twee geboorteverhalen:

Het eerste, van Lucas, (2,1-14) is beeldend, we zien het voor ons: herders, de engelen, de stal, Maria en Jozef en hun pasgeboren kind... Uit het Matteusevangelie doen we er nog de ster bij en de drie wijzen met hun geschenken, uit Jesaja (1,3) de os en de ezel... Het is een vertrouwd en warm verhaal, en zo bekend dat we de verontrustende signalen niet opmerken: de geboorte van het goddelijk kind vindt plaats bij arme en opgejaagde mensen in een uithoek van het machtige Romeinse Rijk, buiten elke orde en alle voorzieningen; de kribbe waarin Jezus in doeken gewikkeld wordt neergelegd, wijst vooruit naar het graf waarin later zijn gemartelde lichaam in doeken gewikkeld zal worden neergelegd. En de raadselachtige mirre die de wijzen meebrengen, wordt gebruikt bij het balsemen van een dode...In het vertrouwde verhaal klinken waarschuwendende tonen. Jezus wordt geboren in een duistere wereld.

Een duistere wereld...

dat drukt ook het tweede geboorteverhaal uit, dat van Johannes (1,1-18), zo volkomen anders van toon en sfeer. Op het eerste gehoor moeilijke taal. Een gedicht lijkt het wel, een hymne. Waar Lucas begint met *In die dagen, in die tijd, toen en toen...* begint Johannes heel anders, bij *In den beginne....* En wie vertrouwd is met de Schrift hoort daarin het oerbegin: *in den beginne schiep God de hemelen en de aarde* (Genesis 1,1-3).

Dáár laat Johannes Jezus beginnen, bij God, voor alles aan, uit de Bron van het leven zelf.

Johannes schrijft tegen het eind van de eerste eeuw; hij schrijft ruim, wil iedereen aanspreken, gelovig, niet-gelovig, en alles ertussenin, Joden en Grieken. En hij begint met: 'In den beginne was het woord', *logos*. Grieken hoorden hierin *dé Logos*, het dragende principe dat de wereld vanaf de oorsprong haar samenhang geeft. Een wereldziel, 'iets'. 'er moet 'iets' zijn'. Johannes sluit bij die gedachte aan en zegt: voor ons Joden is deze Logos, dit dragende principe, het scheppingswoord van God, de goddelijke Wijsheid die de wereld heeft geschapen en in stand houdt.

Als Johannes over Jezus wil gaan vertellen, begint hij zijn evangelie met *In den beginne*, bij de Oorsprong van al wat bestaat, het Geheim van het leven zelf. In den beginne *sprak* God. Het goddelijk Geheim spreekt, treedt uit zichzelf, roept tot leven, brengt aan het licht: '*Er zij licht! en er was licht.*'

En, zegt Johannes, nu komt het: dit goddelijk spreken, deze Wijsheid, is vlees geworden. Er staat echt: vlees, (grieks: sarks) tastbare, lijfelijke realiteit. Incarnatie. Gods spreken werd vlees en bloed, werd mens. Zoals in dat oerbegin Gods licht scheen in de duisternis -van- voor- alles aan, zo *verscheen* deze goddelijke mens in de duisternis van deze wereld, het duister van onwetendheid, zelfzucht, onrecht en geweld. Deze mens was als dat eerste scheppingswoord dat van God uitging... en dat tegelijk in God bleef... Zoals een oprecht gesproken woord

blijft in het hart van de spreker, zo bleef deze Mensenzoon in het hart van God.

Het woord is vlees geworden en heeft onder ons zijn tent opgeslagen. Hij is er even geweest, tijdelijk, in een tent.

Wat gebeurde er met deze mens, met dit licht in het duister?

Het duister heeft het licht niet ontvangen. Niet aanvaard, niet begrepen. Ook niet in zijn macht gekregen, niet verduisterd. Het licht schampte op de duisternis af. De duisternis zag het niet, hoefde niet, wilde niet.

Alles wat deze mens uitstraalde aan vreugde, verzoening, recht, genezing, trouw en waarheid... Nee, liever niet. Te vreemd allemaal, te lastig, te zeer buiten onze menselijke orde en organisatie, hij past niet. Dit licht zou een einde maken aan wreedheid en wraak, een einde aan de overmacht van de een over de ander, de grote verschillen in rijkdom en kansen, aan overvloedige verspilling hier en bittere armoede daar, aan uitsluiting, eenzaamheid en wanhoop. Nee, dank u, zegt het duister, geen interesse, wij zijn al voorzien, het past ons niet.

Maar ... weer een wending.... Maar wie hem wèl ontvingen... Kennelijk is het licht niet overal afgeschampt. Er zijn er geweest die hem wèl ontvingen... Ergens waren er openingen in het duister, en kon het licht wèl binnentreden.

En dan komt die prachtige zin: ***Wie hem wél ontvingen, die heeft hij het vermogen gegeven om kinderen van God te worden.*** Kinderen van God... dat is geboorte!, *onze* geboorte! Niet lijfelijk, uit vader en moeder, zo zijn wij immers al geboren, maar geestelijk, uit God! Nieuw geboren in ons hart, ons wezen, onze eigenheid, in hoe we kijken, handelen, léven.

Zó was Jezus 'zoon van God', geboren uit God. Het goddelijk geheim vlees en bloed geworden, zichtbaar, tastbaar in onze wereld. Altijd luisterend naar die zachte stem van binnen, de stem van *in den beginne*. Altijd genezend, verzoenend, insluitend,

nooit buitensluitend - nee, jij hoort erbij en jij en kom, jij ook! Krachtig en tegelijk kwetsbaar, dit kind van God: met een cynische tong zomaar het zwijgen op te leggen, met een paar machtsgrepen weg te vagen, je bent er zo mee klaar, verraad, een stuk of wat soldaten en een kruis...weg jij, buiten de orde, waar je hoort. Bid maar tot God, die kon je toch redden? Je had hier ook alleen maar dat tentje, geen paleis, geen status, geen wapens ... dus: wegwezen jij.

Maar die hem wèl ontvingen....

Dat ontvangen gebeurt altijd in ieder mensenhart nieuw. Voor het eerst. Je zou het maagdelijk kunnen noemen. Je wordt geraakt en je laat je raken.

Veel is er niet voor nodig, een oplettend oor voor de fluistering van God: kom tot leven, jij, ja jij, jou bedoel ik, je bent mijn kind, word geboren!

Veel is er niet voor nodig, wat welwillendheid: vrede aan de mensen van goede wil. En wat openheid, zoals die herders in het open veld, buiten de orde, die de boodschap van de engelen ontvingen en in beweging kwamen, naar de stal.

Die hem wel ontvingen, hen heeft hij het vermogen gegeven om kinderen van God te worden.

Het licht zoekt een open hart. Ieder is uitgenodigd.

Amen

□

*Marika Meijer
Pepergasthuis, Groningen
25 december 2013*

de pen doorgeven

Irma bedankt voor het doorgeven van de pen.

Ik ben Greet Koster de Bruin, al bijna 30 jaar getrouwd met Jo Koster.

Wij hebben 2 zoons Randy en Joey en 2 schoondochters Merel en Anouk.

En een poes die heet Punky.

Sinds kort werk ik in het fraterhuis als huiskamermedewerker.

Stopwoorden!!!

We hebben er ongemerkt allemaal een. Bij mij is dat niet anders namelijk: **het komt wel goed.**

Ik werd hierdoor op attent gemaakt door zuster Antoine. Dan ga je erop letten en ja dan valt het op hoe vaak je het gebruikt.

Dan vraag je je af waar komt het vandaan??? Nu bij mij komt het van mijn oma, de moeder van mijn vader. Zij heette Bart de Bruin en was een geweldige oma. Wij mochten altijd in de herfstvakantie met zijn allen bij oma logeren en dan bedoel ik al mijn nichtjes en neefjes, dat waren er op dat moment 10. Dus niet niks maar daar draaiden oma haar hand niet voor om.

Wij gingen pannenkoeken bakken en kijkdozen maken over de herfst en nog veel meer leuke dingen.

Bij een van deze logeerpartijen ben ik uit een boom gevallen en heb mijn rug bezeerd heel verdrietig, maar daar was oma die nam me op schoot en troostte mij en zei dan 'het komt wel goed'. En dan bv. die keer dat ik een mooie nieuwe spijkerbroek had gekregen van mijn ouders en deze moest ik natuurlijk aan naar oma. Met mijn nichtjes en neefjes ging ik glijden van het viaduct bij oma en opa om de hoek, maar je begrijpt dat mijn mooie nieuwe spijkerbroek hier niet tegen kon: de hele achterkant lag eruit. Ik durfde niet terug naar oma maar uiteindelijk moet je toch terug. Bij oma aangekomen en laten zien wat er was gebeurd, wachten op wat komen gaat, en wat zegt oma **'het komt wel goed'**. En raad eens.... het kwam goed.

Zo kan ik nog wel even doorgaan maar nu ik bijna 52 jaar ben, geloof ik echt dat oma gelijk had/heeft. Wat er ook gebeurt in je leven en hoe het ook gebeurt en ook al gaat het niet altijd zoals je wilt of gepland heb, uiteindelijk **komt het goed**.

□

Greet Koster

En ik geef de pen door aan Suzanne Priems.

ROND DRIEKONINGEN

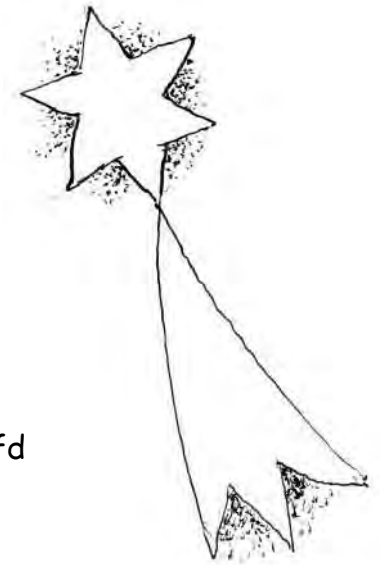
Er kwamen Wijzen uit het land
een land, dat wij niet kennen.
Zij reisden naar Judea toe
Het was wel even wennen.

Zij namen fijne schatten mee
het mooiste uit hun woning.
Dit alles was bestemd voor Hem
den pas geboren Koning.

Zij waren gaaf en zeer beschaafd
Het waren echt genieën.
Zij reisden niet alleen apart
zij reisden met z'n drieën.

Een ster was voor hen opgegaan
was als signaal verschenen.
Maar reizend door Jeruzalem
was plots die gids verdwenen.

De Wijzen gingen naar het hof
om zich te informeren.
Herodes riep geleerden op
de weg te bestuderen.

Hij was bekommerd om zijn lot
als koning van de Joden.
De nieuwe Koning! Zijn rivaal.
Hij zou dat ventje doden.

Geleerden van Herodes' hof
speurden, zochten alles na.
"De pasgeboren Koning is
in Bethlehem, Judea."

Herodes heeft dit meegedeeld.
Hij zei: "Luistert mijn Heren,
meldt mij als Hij gevonden is,
ik wil dit Prinsje eren.

De Wijzen gingen weer op weg.
De ster, die was verdwenen,
kwam nu weer onverwacht terug.
Is dus opnieuw verschenen.

Zij volgden trouw dit fonk'lend licht
Zagen duidelijk zijn baan.
Zij stopten daar, waar toen de ster
stralend schoon, bleef stille staan

De Wijzen zeiden tot elkaar:
"Hier woont Hij, Die wij zoeken,
De ster staat stil, is stopsignaal.
Zo staat het in de boeken."

Ze liepen nu de huizen af.
De jongste vond de woning.
Hij riep: "Hier ligt het kleine joch,
en Hij is God en Koning.

De Wijzen knielden voor Hem neer.
Een vreugde niet te vatten.
Ze huldigden, en boden Hem
hun koninklijke schatten.

Gewaarschuwd in een droomgezicht
Herodes te vermijden,
besloten zij langs and're weg
naar huis terug te rijden.

Toen niemand naar Herodes kwam
kreeg deze het vermoeden:
"Die kerels hebben mij doorzien".
En hij ontstak in woede.

Hij moordde alle jochies uit
opdat geen een ontglipte.
Maar Jozef nam zijn vrouw en Kind
en vluchtte naar Egypte

Na jaren zei de engel hem:
"Herodes is gestorven".
En weer nam Jozef Vrouw en Kind
Zij zijn teruggezworven.

Goud
Wierook
Mirre

In Juda heerste Archelaus.
Een gevaarlijk, wreed sujet.
Daarom trok Jozef verder door,
kocht een huis in Nazareth.

Een bord werd voor dit huis gezet.
door de plaatselijk chef,
met de namen van bewoners
Maria, Jezus, Jozef.

GEBED.

Zend mij één engel, en één ster,
Ik heb ze nodig; beide.
Alleen vind ik toch nooit die weg,
die mij naar jou moet leiden.

□

Theobaldus

70 JAAR VRIJHEID

Er wordt al het gehele jaar in publicaties, radio- en tv-programma's gesproken over het feit dat in 2014 het 70 jaar geleden is, dat Nederland bevrijd werd en er reden tot feestelijk herdenken zal zijn. Aan het bevrijden van Nederland is vijf jaar oorlog voorafgegaan.

Google leert ons het volgende over het begin van Wereldoorlog II:

De Duitse aanval op Nederland in de meidagen van 1940 begon op 10 mei en betekende voor Nederland het begin van de Tweede Wereldoorlog.

Duitsland viel gelijktijdig ook Luxemburg en België binnen als onderdeel van Fall Gelb. Op 14 mei eisten de Duitsers de overgave van Rotterdam; de stad werd daarop overgegeven, maar werd toch gebombardeerd. Na dit bombardement besloot het Nederlandse leger te capituleren. Deze capitulatie vond plaats op de nacht van woensdag 15 mei in het dorpje Rijsoord (gemeente Ridderkerk, gelegen onder Rotterdam) in een school die dienst had gedaan als hoofdkwartier van generaal Kurt Student, bevelhebber over het Luftlandekorps. Tegenwoordig is de school een museum.

Opperbevelhebber generaal Henri Winkelman tekende voor capitulatie. Aan Duitse zijde was generaal Georg von Küchler de hoogste officier. De capitulatie gold niet voor de provincie Zeeland, waar nog enkele dagen strijd werd geleverd totdat een bombardement op Middelburg ook de overgave van Zeeland forceerde. De hierop volgende bezetting duurde 5 jaar. De hoop was dat de Fransen en Engelsen snel Nederland weer zouden bevrijden maar na de evacuatie uit Duinkerken, waar de geallieerden maar ternauwernood aan omsingeling ontsnapten, volgde de capitulatie van Frankrijk.

Velen van ons lezerspubliek zullen zich deze dagen nog wel herinneren. Zelf was ik toen net vijf jaar, maar ik herinner me dat het prachtig weer was en er voor ons huis een klein groepje buurvrouwen druk met elkaar stond te praten. Begin mei moet ik er altijd aan denken. Van echt oorlogsgeweld hebben wij in ons deel van Westfriesland niets meegemaakt. Van de gehele oorlogsperiode staat mij wel nog altijd heel scherp voor de geest de uittocht van de boeren met vee en andere bewoners uit de Wieringermeer, die bij ons voorbij kwamen. Deze polder zou net als Zeeland onder water gezet worden, maar gelukkig is dat niet gebeurd. Het tweede wat mij nog goed is bijgebleven is het feit dat er tientallen mensen uit Amsterdam of omgeving met allerlei vervoermiddelen met spullen als huisraad e.d. langs kwamen om te ruilen voor aardappelen of ander eten..... Heel triest om aan te zien! Zo zal iedereen eigen herinneringen aan die oorlogsjaren hebben.

Vanuit het archief is het idee afkomstig om in INKO in de komende jaargang aandacht te schenken aan onze gemeenschap in deze oorlogsjaren. Vanuit het beeldarchief hebben we al eens oude films vertoond over de evacuatie van de kweekscholen in Zeist en Hilversum, maar het geschreven-archief bevat ook interessant materiaal, niet alleen uit het bestuursarchief, maar ook uit de huizen. Er is veel over die jaren geschreven, ook uit het toenmalige Indië over het verblijf in de Japanse concentratiekampen.

Kortom, we gaan proberen in elke aflevering erover te publiceren. In deze laatste aflevering van 2014 maken we daar alvast een begin mee. De eerste circulaire van de toenmalige Algemeen Overste, frater Stanislaus van half mei 1940, hebben we letterlijk overgenomen in de toenmalige taal en lay-out. Hier spreekt een heel eigen sfeer uit hoe er over de bezetting gedacht werd in onze kring en van hogerhand erover gecommuniceerd werd.

Wij hopen met onze artikelenserie die jaren op een eigen manier weer te geven. Mocht u uw eigen herinneringen aan die tijd willen beschrijven, uw bijdrage is van harte welkom!

Leo Ruitenber

Frater Stanislaus Glaudemans († 12 oktober 1944)

BRIEF VAN FRATER SUPERIOR STANISLAUS

Utrecht, Mei 1940.

Eerwaarde Frater Directeur,

Dit schrijven is voor U persoonlijk en voorzover U het wenst te gebruiken ook voor U gemeenschap bestemd.

Het bevat gedachten, die ik grijp uit de vele, die zich in deze dagen aan mij opdringen. Dus, ongeordend.

Met een zekere tegenzin begon ik ze neer te schrijven. Het is reeds de derde maal dat ze een vorm krijgen. Het motief, dat mij de moed gaf, vol te houden, was: in deze dagen hebben we behoefte aan contact met elkaar. Mogen ze onder Gods zegen enig goed doen.

De rondzendbrief, die voor alle fraters is bestemd, wordt U in een ruim aantal toegezonden, opdat de fraters ruim gelegenheid hebben op tijd en plaats naar keuze te kunnen lezen.

Ik meende goed te doen, de copie van de algemene rondzendbrief door den HoogEerw. Officiaal te doen lezen en voorzover nodig te corrigeren, wat Zijn Hoogeerw. dan ook heeft gedaan. Natuurlijk heeft van te voren Frater Seraphicus daaraan medegewerkt.

De voornaamste gedachte uit dat rondschrĳven moge wel Uwe speciale aandacht hebben, opdat ze ook de bijzondere opmerkzaamheid van alle fraters krijgen.

Ze is deze: Wij zijn plotseling verplaatst in een andere rechtsorde door de beslissing van den leider van ons Landleger, die de Regering des Lands wettig vertegenwoordigde. Dat is de grond voor de wettigheid van het nieuwe gezag. Daaruit volgt dan ook onze plicht: de onderwerping aan dit gezag.

Hier herinneren wij ons allen het woord van Christus tot Pilatus: "Gij zoudt geen macht over mij hebben, als U die niet van Boven gegeven was". Dit woord zal een steun zijn voor ons

allen, om in bovennatuurlijke stemming de toestand te blijven beschouwen.

En dat verwacht God toch op de eerste plaats van Zijn religieuzen. En dit is ook de noodzakelijke voorwaarde, om onder de druk van alle omstandigheden, welke ook, het leven verdienstelijk, in vrede voort te zetten, ja zelfs met bovennatuurlijke heilige blijdschap lief te hebben.

Een tweede gedachte, die U bij het lezen en behandelen van het rondschrĳven voor ogen moge zweven is die der broederlijke liefde. Ons leven zal – althans voor verreweg de meesten – ernstig verzaamd worden. Wij zullen ons min of meer in een klem voelen: de vrijheid onze gedachtenuiting tegenover elkaar, tegenover mensen van buiten, tegenover onze leerlingen, enz. voelen wij beperkt. Dat prikkelt. Er is niets wat zozeer inwerkt op ons gevoelsleven en gemoedstemming, dan juist een van buiten opgelegde beperking in onze ideeën. Die prikkelbaarheid zal zich openbaren in de broederlijke omgang op de eerste plaats, met al de kleine dagelijkse gevolgen van dien.

Wij zullen ons moeten beperken, al is het misschien pas na enkele weken, in vele dingen van 't dagelijks leven. Deze beperkingen zullen ons weer worden opgelegd, ongevraagd, het geeft weer andere prikkeling.

De voorzichtigheid, die van ons gevraagd wordt in de omgang met mensen van buiten en onze leerlingen, brengt nieuwe spanningen.

Zo zal er min of meer voortdurend van binnen uit een drang gevoeld worden tot vinnige antwoorden, harde opmerkingen, enz. enz.

Welwillende toegevendheid ten opzichte van elkander, rustig zwijgen bij vele dingen, die men ons zegt, bij beweringen, die men hoort en waarmee men het niet eens is, zal meer dan vroeger nodig zijn om een hartelijke vrede te bewaren. Men bedenke hierbij vooral, dat zwijgen geen instemming is, en dat horen, zien en zwijgen zeer bijzonder in deze omstandigheden, wijsheid

is. De fraters moeten eens horen, dat deze leefregel geleerd moet worden.

Priesters en religieuzen in ons nabuurland hebben dat ook moeten leren, en vaak op harde wijze. Wij moeten ons niet verbeelden, dat wij een andere weg zullen en kunnen bewandelen, dan die zij hebben moeten afleggen. Het is een gave der wijsheid van den H. Geest, die ons moet verlichten en leiden.

Geldt dit voor de dagelijkse omgang met elkaar, nog meer zal dit waar zijn bij andere gelegenheden, in gesprekken met mensen van buiten, overheidspersonen en soms zelfs met onze oudere leerlingen, met pratende en vragende reizigers, leveranciers, ouders van leerlingen, enz.

Gemoedelijkheid en goede trouw zouden in de komende omstandigheden wel eens gevaarlijk kunnen blijken. Het is nodig, de fraters er op te wijzen. Ook op reis is het nodig, gereserveerd te zijn en het horen, zien en zwijgen, te beoefenen. Wij kloosterlingen, althans velen onder ons, moeten in zulke omstandigheden onze woorden wikken en wegen met de inwendige overtuiging, dat we een teveel hebben aan goede trouw en een tekort aan gereserveerdheid.

Vooraf dan moeten de fraters bedenken, dat zij lid zijn van een corps, dan moeten zij weten, dat zo vaak 't gezegde van één als de mening van allen wordt uitgekreten, hoezeer ook ten onrechte.

Het zou misschien nuttig zijn hun te zeggen: spreek zo tegenover anderen, dat zowel de koningin als de Führer het horen mag.

Aansluitende op enkele vorige gedachten, beveel ik U bijzonder aan, hun er ook op te wijzen, dat mistrouwen in de toekomst, zowel wat ons zelf als de Congregatie betreft, en onbezorgdheid of beter nog 'n zorgeloze gedachte omtrent die toekomst, even noodlottig zijn. Enerzijds weten wij, hoe God elke kloosterstichting lief heeft als Zijn oogappel, als Hij daar mannen of vrouwen ziet, die op Hem vertrouwen en zich aan zijn zaak wijden. De geschiedenis van kloosterorden en Congre-

gaties leert ons, hoe Hij dergelijke wereldgebeurtenissen, als die wij meemaken, gebruikt, om Zijn Naam te verheerlijken in Zijn kloosterstichtingen. Hij vernieuwt hun geest, en niet zelden blijken later deze stormen de adem Gods, die het zaad voor nieuwe stichtingen tot zelfs in andere werelddelen verspreidden.

Anderzijds zou het oppervlakkig en noodlottig kunnen zijn, zich te vleien met de gedachte: dat de stormen, die over Kerken en kloosterstaat in andere landen zijn gevaren, Nederland zullen bespaard blijven. De juiste houding tegenover deze Gods geheimnissen is dus deze: zijn hart prepareren op grote bereidvaardigheid voor de strijd. Hij zal wijs doen, die zich de strijd niet lichter voorstelt, dan die, welke anderen hebben moeten voeren en zich opwekt in gebed en meditatie, om al die moeilijkheden te aanvaarden, die zij hebben doorworsteld. Dan zullen wij niet worden verrast.

Dit is een goede praktijk voor ons allen, doch bijzonder om de jongeren te brengen tot een heerlijk idealisme, God buitengewoon welgevallig. Zo zullen deze rampen ook onze geest opvoeren en hernieuwen.

Hier stip ik enkele andere praktische punten aan: voorzichtigheid in de omgang met de kinderen, zó, dat zelfs de schijn van onvoorzichtigheid wordt vermeden om de kwaadwillende de gelegenheid te ontnemen, ondoordachtheden van iemand onzer op de Congregatie te verhalen. Zeer goed bedoelde woorden en daden hebben in deze tijden elders de ernstige gevolgen kunnen bewerken.

Wij zullen moeten leren ons zelf scherp te controleren.

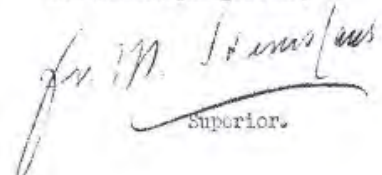
Iedere Overste en in overheid gestelde zij waakzaam en houde zich meer dan ooit gewaarschuwd.

Wie geschriften, aantekeningen bewaard heeft, welke compromiterend kunnen zijn, zoals het wel gebeurde uit humoristische zin of anderszins, vernietig deze.

Oversten en raadfraters zullen deze brief wel met zorg bestuderen en bij gelegenheid bespreken om hun opmerkzaamheid te scherpen, hun waakzaamheid in de toekomst te stimuleren.

Zij gelieven een meer dan gewoon contact te houden met mij en evenzeer met de hun toevertrouwde fraters. Meer dan vroeger wijzen zij eventueel op gevaren, dringen zij aan op 't stipt onderhouden der veiligheidsmaatregelen; meer dan anders wekken zij op individueel of in 't algemeen tot ijver en stiptheid in plichtsbetrachting, stellen zij belang en tonen zij belangstelling in het wel en wee van elken frater, want meerderen zullen dat nodig hebben. En als er ooit 'n tijd is, waarop 't woord van de H. Regel toepasselijk is – de Overste zal zoveel mogelijk zorg dragen, alles te weten – dan is het zeker deze tijd.

Goede frater-directeur, ik eindig, U van ganser harte God aanbevelend, U toezeggend U veelvuldig in mijn gebed te gedenken en mij aanbevelend in Uwe gebeden.

Met hartelijke groeten,

Superior.

WAT MIJ OVERKWAM !!

's Avonds zit ik met enkele medebroeders in de zaal te scrabbelen. Afgelopen maandag 3 nov. was dit ook het geval. Na het scrabbelen zitten we nog een poosje na te praten. Op een gegeven moment ga je naar je kamer, wenst iedereen een goede nachtrust. Zo ook die avond. Toen ik op mijn kamer kwam moest ik even nodig naar het toilet. Na de deur van de wasruimte dichtgetrokken te hebben, ga ik nog even tv kijken. Ik wil even in de gids kijken, wil mijn bril pakken. Geen bril in mijn borstzak van mijn overhemd. Ik schrik me rot, waar heb ik die bril gelaten? Ik heb hem bij het scrabbelen nog gebruikt. Ik pak mijn rolstoel, ik had mijn prothese al af gedaan en ga weer richting zaal. Ik kom mijn buurman tegen en zeg tegen hem "ik ben mijn bril kwijt!" Hij begrijpt mijn paniek en rijdt mij terug naar de zaal. Wijk kijken of de bril daar ergens is blijven liggen. Nee dus. De buurman vraagt mij voor de grap "Heb je al de H. Antonius aangeropen?" Ik, nee ik niet. We vragen aan de nachtbroeder of hij er op wil zien of hij een bril tegenkomt? Hij belooft het. Wij terug naar de kamer.

Het gebeuren blijft je bezig houden. Ik ga toch maar naar bed. Ik probeer te slapen, ik val in slaap en schrik om tien voor één wakker. Ik dacht toen: er is één plaats waar de bril kan liggen! Op het plankje in de wasruimte. Ik in de rolstoel, open de deur van de wasruimte en ja hoor, daar ligt de bril op het plankje. Stiekem had ik toch Antonius aangeropen. Daarna heb ik heerlijk geslapen.

□

Frits Stevens

“IK VERKONDIG U EEN VREUGDEVOLLE BOODSCHAP”

Ter voorbereiding op dit artikeltje heb ik het Kerstevangelie (Lukas 2, 1-20) nog eens gelezen. Ik bleef hangen bij de woorden “vreugdevolle boodschap”. Misschien ben ik daarbij beïnvloed door de exhortatie van paus Franciscus “De vreugde van het evangelie” en door zijn brief voor het jaar van het godgewijde leven “Verheugt u”.

Als je naar de politieke en economische omstandigheden van het moment kijkt, weet ik niet of we veel reden hebben om ons te verheugen: de houding van Rusland die allerlei spanningen oproept; de dreiging van Islamitische Staat die mensen doet vluchten en bang maakt voor aanslagen; de bedrijfssluitingen en -inkrimpingen die heel wat mensen hun baan kosten. De situatie van kerk en geloven geeft ook al niet veel reden tot vreugde: de leegloop van de kerken, de kerksluitingen, de samenvoeging van parochies en de inkrimping van pastoresteams; en de negatieve geluiden van sommige politici en wetenschappers die geloven infantiel en achterhaald vinden. Dat het Kerstgebeuren zich in de nacht afspeelt, is misschien wel meer dan een tijdsaanduiding: er heerst heel wat duisternis.

Die vreugdevolle boodschap, wat behelst die?

De reden tot vreugde is: de geboorte van een redder. Waaruit, waarvan moet men gered worden? Wat is de noodsituatie, het gevaar, de dreiging of de beklemming? Het wordt niet direct vermeld. Misschien moeten we dat opmaken uit de omstandigheden.

Degenen aan wie die vreugdevolle boodschap gegeven wordt, zijn herders in het veld. Zij hoeven blijkbaar niet op reis voor de volkstelling, zij doen blijkbaar niet mee. Zij staan aan de rand

van de samenleving, zijn randfiguren, horen niet zo bij het maatschappelijke en godsdienstige leven. Maar dat verandert: zij krijgen als eersten over die blijde gebeurtenis te horen. Nu worden ze gezien, tellen ze mee, worden belangrijk gevonden. De boodschap is voor heel het volk bestemd en niet alleen voor een godsdienstige elite, een exclusieve groep. Dat is op zich al verheugend. Voorrang wordt gegeven aan wie zo vaak over het hoofd worden gezien; zij zijn nu de eersten. En ze worden zelf verspreiders van deze vreugde.

Brengt die boodschap ook ons vreugde?

Dat God zich laat zien en laat kennen, te midden van nacht en duisternis; dat God dichtbij komt, zodat we God kunnen ontmoeten. We mogen leven met God en uit God. Die verbondenheid moge ons voeden, doen groeien, vol maken, vervullen en vervolmaken. Daar mogen we zin en vrede in vinden. God moge de bron van onze vreugde en voldoening zijn. En zo, dat het ook aanstekelijk kan werken op degenen die wij ontmoeten, met wie we leven en met wie we in contact staan.

Ik wens u een gezegend en vreugdevol Kerstfeest!

Wim Flapper s.d.b.

ZEGEN

Moge de eeuwig Levende Geliefde ons schenken:

Gedachten, die zich verruimen

Gevoelens, die zich verdiepen

Vriendschap, die onverminderd duurt

Liefde, die nimmer wankelt

Een schat, die voortdurend groeit

Geluk, dat geen einde heeft

Kracht, bestand tegen beproevingen

Licht, dat ononderbroken brandt

Leven, dat eeuwig leeft

Met de Levende Geliefde, diep in ons hart.

Tekst gevonden en bewerkt door: Paul Steverink

De tekst werd als Zegen uitgesproken in de Pepergasthuiskerk Groningen

Dirigent Wim Opgelder zette de woorden op muzieknoden

EN EEN
GEZEGEND 2015

DE REDACTIE WENST U EEN
ZALIG KERSTFEEST

INHOUD

Van de redactietafel		01
Een gezegend Kerstmis en Nieuwjaar	Wilfried van der Poll	03
Overweging bij de Constituties	Alfons Kroese	05
Het jaar 2015 ingaan	Venasius Edi Budi Santosa	09
Onze Lieve Vrouw van Amersfoort	Leo Ruitenber	12
Kapel van het Gregoriushuis	Arjan den Boer	16
Titus Brandsma	Corry Nichting	21
Wie Hem wél ontvingen	Marika Meijer	22
De pen doorgeven	Greet Koster	26
Rond Driekoningen	Theobaldus Geraets	28
70 Jaar vrijheid	Leo Ruitenber	32
Wat mij overkwam	Frits Stevens	40
Ik verkondig u een vreugdevolle boodschap	Wim Flapper	41
Zegen	Redactie	43
Inhoud / Colofon		44

INKO

onder redactie van: Johan Brummelhuis, Leo Ruitenber, Frits Stevens,
Paul Steverink, Wim Versteeg

met medewerking van: Angelico Fennis (omslag)
Hilarius de Booij (illustraties)
Petra de Landmeter (interviews)

secretariaat: Johan Brummelhuis
Schorteldoeksesteeg 1, 3732 HS De Bilt
tel.: 030 - 69 76 237
email: j.brummelhuis@fratersvanutrecht.nl